

В. А. Качкан

Ірчан Мирослав

ІРЧАН Мирослав (справж. – Баб'юк Андрій Дмитрович; ін. псевд.: Абба, П'ядицький, Андрій з П'ядик, Б'юк, І. Мірко, Юрко Ропша, Іван Сивульський, Йосафат Тиханчук, Усусус, Сон Явірчук, Незаможник Івась, Весняна Наталя, Виселенець Гриць, К. Вороненко, Я. Жванський, Зезик, Івасик-Читачик, Екс-Доминиканець та ін.; 14. 07. 1897, с. П'ядики, нині Коломий. р-ну Івано-Фр. обл. – 03. 11. 1937, урочище Сандармох поблизу м. Медвеж'єгорськ, Карелія, РФ) – письменник, драматург, публіцист. Член СПУ (1934). Закін. гімназію в м. Коломия (1909) та учит. семінарію у Львові (1914). Під час 1-ї світової війни – підхорунжий у корпусі УСС у складі австро-угор. армії. Від 1918 – в УГА, 1920 – у складі Червоної армії. 1921 – викладач військ. школи, співпрацював із ж. «Галицький комуніст». 1922–23 навч. у Карловому університеті (Прага). У жовтні 1923 переїхав до м. Вінніпег (Канада), де редагував ж. «Робітниця», «Світ молоді», писав п'єси для постановок Укр. робітн.-фермер. дому; видав підручник «Сцена» (1928). Один з організаторів і голова 1924–25 заокеан. філії Спілки пролетар. письменників «Гарт», у складі якої перебували деякі укр. поети Канади. 1929 повернувся в Україну, очолив у Харкові літ. організацію [«Західня Україна»](#), редагував одиним. часопис та ж. «Сільський театр». Дебютував оповіданням «Зустріч» у г. «Свобода» (Відень, 1914, 30 жовтня). У творчості І. продовжував традиції І. Франка та В. Стефаника, розширивши реалізм зображення символіст. поетикою, психологізмом. Його п'єси й публіцистика присвяч. героїч. і трагіч. сторінкам УСС, важкому становищу галиц. селянства в часи польс. панування, життю зх.-укр. емігрантів в Америці. Автор низки статей про творчість В. Стефаника, М. Тарновського, В. Сосюри, І. Кулика, В. Бобинського та ін. 28 грудня 1933 заарешт. як «агент нім. фашизму» за контррев. діяльність у «Західній Україні», засудж. до 10-ти р. концтаборів. Органи НКВС на Соловках, де відбував покарання І.,

визнали його невинуватим, оскільки він не зрікся «своїх контррев. переконань». 1 жовтня 1937 судова «трійка» Упр. НКВС Ленінгр. обл. переглянула справу і засудила І. до розстрілу. Реабіліт. 1956. У П'ядиках одну з вулиць названо на честь І. та засн. літ. музей (1962); у Коломиї встановлено погруддя (1977, автори А. Лендьол, А. Німенко). Окремі твори І. перекладено рос., польс., нім., їдиш, чес., англ., болгар. мовами.

Основні твори

Сміх Нірвани: Нариси і новели. Л., 1917; Хто такі У. С. С.? 1919; Ів.-Ф., 1997; Бунтар: П'єса. Нью-Йорк; Л.; К., 1922; К., 1925; Безробітні: Драма. Вінніпег, 1923; Дванадцять: Драма. Вінніпег, 1923; К., 1930; Фільми революції: Новели, лір. етюди. Вінніпег, 1923; В бур'янах: Спогади. Торонто, 1925; Х.; К., 1931; Підземна Галичина: Драма. Вінніпег, 1925; [К.,] 1928; Х.; К., 1930; Лі-Юнк-Шан і Лі-Юнк-По й інші оповідання. Х., 1926; Родина щіткарів: [П'єса]. Х., 1927; Х.; О., 1930; К., 1959; Біла мавпа: Новели. [Х., 1928]; 1930; 1931; Карпатська ніч: Оповідання. [К., 1928]; Трагедія першого травня: Спогади з громадян. війни на Україні. [Х.,] 1928; Радій: Драма. [Х.,] 1929; Батько: [Оповідання]. Х., 1930; Змовники: Оповідання. Х., 1930; 3 прерій Канади в степах України. [К.,] 1930; Карпатська ніч: Повість. К.; Х., 1930; На півдорозі: Нариси й оповідання. Х., 1930; Х.; К., 1932; Смерть Асуара: [Оповідання]. Х., 1930; Тайна ночі: Оповідання. [Х.,] 1930; Матвій Шавала: Амер. оповідання. Х.; О., 1931; Осінь в димах: Оповідання. Х., 1931; Протокол. – Смерть Асуара: [Оповідання]. Х., 1931; Драми. К.; Х., 1932; Про себе. Х.; К., 1932; Вибрані твори: У 2 т. К., 1958; Плацдарм: П'єса. К., 1966; Твори: У 2 т. К., 1987; рос. перекл. – Избранное. Москва, 1958.

Рекомендована література

1. Кравчук П. Літературна і громадська діяльність М. Ірчана в Канаді // Вітчизна. 1957. № 6;
2. Мирослав Ірчан: Бібліогр. покажч. К., 1961;
3. Тарновський М. Щедрість його серця // ЛУ. 1972, 11 лип.;
4. Антонюк Є. М. Діяльність М. Ірчана як голови Спілки революційних письменників «Західна Україна» // Укр. літературознавство. 1973. Вип. 18;
5. Кравчук П. І. М. Ірчан – історик // Кравчук П. І. Мої друзі і знайомі. К., 1986;
6. Крижанівський С. «А дні горять...» // Вітчизна. 1987. № 7;
7. Мукомела О. Мирослав Ірчан: Розстріляне слово // Знання та праця. 1990. № 8;
8. P. Kravchuk. The Unforgettable Myroslav Irchan: Pages from a Valiant Life. Edmonton, 1998;
9. Качкан В. А. Невичерпний атом: До пізнання Мирослава Ірчана // Качкан В. А. Хай святиться ім'я твоє: Історія укр. літ-ри і культури в персоналіях (XIX–XXI ст.). Кн. 5. Л., 2002.

Бібліографічний опис:

Ірчан Мирослав / В. А. Качкан // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-12635>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).